HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ואלא הא [א]דאמר רב נחמן משביעין אותו שבועת היסת נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא ותו הא [ב]דתני רבי חייא שניהם נשבעין ונוטלין מבעה״ב נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא ותו הא [ג]דאמר רב ששת [א]שלש שבועות משביעין אותו שבועה שלא פשעתי בה שבועה שלא שלחתי בה יד שבועה שאינה ברשותי נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא אלא לא אמרינן מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא אביי אמר חיישינן שמא מלוה ישנה יש לו עליו אי הכי נשקול בלא שבועה [ב]אלא חיישינן שמא ספק מלוה ישנה יש לו עליו ולאו אמרינן תפיס ממונא מספיקא משתבע נמי מספק אמר רב ששת בריה דרב אידי פרשי אינשי מספק שבועה ולא פרשי מספק ממונא מאי טעמא ממון איתיה בחזרה שבועה ליתיה בחזרה: בעי ר׳ זירא תקפה אחד בפנינו מהו היכי דמי אי דשתיק אודויי אודי ליה ואי דקא צווח מאי הוה ליה למעבד לא צריכא דשתיק מעיקרא והדר צווח מאי מדאשתיק אודויי אודי ליה או דלמא כיון דקא צווח השתא איגלאי מילתא דהאי דשתיק מעיקרא סבר הא קא חזו ליה רבנן אמר רב נחמן ת״ש [ג]בד״א ששניהם אדוקין בה אבל היתה טלית יוצאת מתחת ידו של אחד מהן המוציא מחבירו עליו הראיה היכי דמי אי נימא כדקתני פשיטא [א] אלא שתקפה אחד בפנינו לא הכא במאי עסקינן [ד]כגון דאתו לקמן כדתפיסו לה תרוייהו ואמרינן להו זילו פלוגו ונפקו והדר אתו כי תפים לה חד מינייהו האי אמר אודויי אודי לי והאי אמר בדמי אגרתי ניהליה דאמרינן ליה עד השתא חשדת ליה בגזלן והשתא מוגרת ליה בלא סהדי ואיבעית אימא כדקתני דאתו לקמן כי תפים לה חד מינייהו ואידך מסרך בה סרוכי ואפילו [ד]לסומכוס דאמר ממון המוטל בספק חולקין בלא שבועה מודה סומכוס [ה]דסרכא לאו כלום היא אם תמצי לומר תקפה אחד בפנינו מוציאין אותה מידו הקדישה אינה מקודשת אם תמצי לומר תקפה אחד בפנינו [ו]אין מוציאין אותה מידו הקדישה בלא תקפה מהו כיון [ה]דאמר מר [ז]אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי כמאן דתקפה דמי או דלמא השתא מיהא הא לא תקפה וכתיב [1]ואיש כי יקדיש את ביתו קדש וגו׳ [ו]מה ביתו ברשותו [ח]אף כל ברשותו לאפוקי האי דלא ברשותו ת״ש דההיא מסותא

משביעין אותו. לשאינו מודה במקצת: **נימא מיגו.** דמעיז פניו לכפור הכל לאו לאשתמוטי בעי וחשוד אשבועה: **שניהם נשבעים.** גבי חנוני על פנקסו וקשה לי אמאי שבקה למתני׳ דשבועות[ט]) ומייתי לה מברייתא: **נימא מיגו.** כיון דחד מינייהו ודאי חשיד אממונא: **שלש שבועות משביעין אותו.** לשומר חנם שטוען נגנבה: **שלא שלחתי בה יד.** לעשות מלאכתי דאי שלח בה יד הוי גזלן עליה ומיחייב באונסיה ואפילו נאנסה ברשותיה היא קיימא ודידיה היא: **נימא.** גבי שבועה שאינה ברשותי מיגו דחשיד אממונא שמא ברשותיה הוא וכופר בה חשיד נמי אשבועתא: **אביי אמר.** טעמא דמתני׳ לאו כדר׳ יוחנן דאי הוה חשיד לן אהולך ותוקף בטלית חבירו חנם הוה לן חשוד אשבועה אלא חיישינן שמא מלוה ישנה יש לו עליו על זה ומכיר בו ששכחה ויכפור בו והולך ותוקף בטליתו ונשבע שיש לו בה דמי חליה וטלית זו שלו דהא אפי׳ גלימא דעל כתפיה שעביד ליה: **אי הכי.** אמאי רמו עליה שבועה כיון דאי לא הוי עליה לא הוי תפיס בה: **נשקלה בלא שבועה.** לגבות מלוה שלו: **ולא פרשי מספק ממונא.** אבל מודאי דממונא פרשי ומאן דלא פריש חשיד נמי אשבועתא: **תקפה אחד.** הוציאה מיד חבירו בחזקה והרי כולה בידו קודם שנשבעו: **יוצאה מתחת ידו של אחד מהם.** יוצאה [ח](לבדו) לפני ב״ד מתחת יד האחד שהוא לבדו אחוז בה ולא חבירו: **הראיה.** בעדים: **כדקתני.** שזה לבדו אחוז בה ובא: **אלא לאו כו׳.** וכדאוקמינן דשתיק ולבסוף צווח: **אפי׳ לסומכוס כו׳.** כלומר ואליבא דסומכוס דמיקל בחלוקה ולא מצריך אפי׳ שבועה איצטריך לאשמועינן דבכה״ג מודי סומכוס דאפי׳ בשבועה לא שקיל דהא לאו ממון המוטל בספק הוא: **דסרכא לאו כלום היא.** ואין שור שחוט לפניך ולא דמי לנמלא עוברה בגלה (ב״ק דף מו.): **ואת״ל.** בשאלתנו לפשוט דמוציאין אותה מידו ויחלוקו: **הקדישה.** בלא תקפה: **אינה מקודשת.** דלא אלים הקדישה מתקפה: **הא לא תקפה.** ואין יכול להקדישה: **מסותא הקדישה בלא תקפה מהו.** ומיירי נמי כגון ששתק בשעה שהקדיש ולבסוף כששאלה הגזבר צווח ומבעיא ליה כיון דאמירתו לגבוה כו׳ הוה הקדש כתקפה דכיון ששתק אודויי אודי ליה והוה הקדש ולא דמי לגזל ולא נתייאשו הבעלים דשניהם אין יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו דכיון דאודי ליה הוי כפקדון שיש לו ביד אחרים דיכול להקדיש כדמוכח בהמוכר את הספינה (ב״ב דף פח.) גבי ההוא דאייתי קרי כו׳ דאי לא קיילי דמייהו הוי קדושות או דלמא הקדש לא הוי כתקיפה דלמה יצווח בשביל דבריו ומייתי מההיא מסותא דהקדיש חד ושתק אידך ומסקנא דלא הוי הקדש אלמא שתיקתו אינו כהודאה:

אלא הא דאמר רב נחמן. תימה הא הכא נמי משתמיט וי״ל דרב נחמן מחייב שבועת היסת אפי׳ היכא שתובעו ואמר זה החפץ שהוא בידך שלי הוא דלא שייך אישתמוטי וכן פי׳ רב האי גאון שמשביעין שבועת היסת אקרקעות אע״ג דלא שייך בהו אישתמוטי וקשה דבפ׳ שבועת הדיינים (דף מ: ושם ד״ה אישתמוטי) משמע דלא מחייב שבועת היסת אלא משום אישתמוטי דקא פריך אדרבה אין אדם מעיז ומשני דמשתמיט וי״ל כיון דבשאינו בעין משתמיט אף כשהוא בעין לא פלוג רבנן אי נמי אקושיא דר׳ חייא סמיך: **דתני ר׳ חייא.** הקשה רש״י אמאי לא מייתי מתני׳ דשבועות וי״ל דע״י ר׳ חייא שנאה רבי כדמוכח התם (דף מז:):

שבועה שלא שלחתי בה יד. פרש״י דאם שלח בה יד אפילו נאנסה חייב ואף על פי דמשהחזירה פטור כדקתני בהמפקיד (לקמן דף [ט]) לד) מ״מ שמא נאנסה קודם שהחזירה אבל קשה משלהי האומנין (לקמן דף פג.) דקאמר ונשבר או נשבה אין רואה הא יש רואה יביא ראיה ויפטר והא שמא שלח בה יד וי״ל שיפטר משבועה שנאנסה אך ישבע שלא שלח בה יד אי נמי שלא שלחתי בה יד אינו נשבע אלא ע״י גלגול שבועה שלא פשעתי בה וכשיש רואה שנאנסה פטור לגמרי ור״ת מפרש אפי׳ ע״י גלגול לא ישבע היכא שהיא מתה בפנינו דאין מגלגלין אלא בדבר הדומה דלמה י״ל ששלח בו יד דדוקא בשותפין שחלקו ונתחייב שבועה ממקום אחר מגלגלין משום דמורי היתרא ושבועה שלא שלחתי בה יד מפרש ר״ת שלא אכלה דאינו בכלל שבועה שלא פשע בה ושאינה ברשותו:

ספק מלוה ישנה יש לו עליו. והא דמשביעין אותו ג׳ שבועות ודשניהם נשבעין ונוטלין נמי חיישינן שמא מלוה ישנה יש לו עליו ולכך אין לפוטרו בלא שבועה וגם לא יטול בלא שבועה אבל בגזלן ודאי וכופר בפקדון אין להכשיר מטעם שמא ספק מלוה ישנה יש לו עליו:

ממון אפשר בחזרה. אם לא יזכור יחזיר ולא יעכבנו מספק אבל אין לפרש אם יזכור שאינו חייב לו יחזיר אבל אם לא יזכור יעכבנו אע״פ שיודע שלא יזכור עוד דא״כ גם מספק שבועה לא יפרוש:

אגרת ליה בלא סהדי. ואינו נאמן במיגו דאי בעי אמר תקפה ממני דמיגו במקום עדים הוא:

[ט]) **והא הכא דכי תקפה כהן כו׳.** נראה דהכי מיבעי ליה במסותא כיון דמקרקעי היא והוה דינא כל דאלים גבר וכיון דאם תקפה האחד והקדישה כשהיא בידו מסתמא תו לא פקע אפי׳ חזר חבירו ותקפה ממנו כי הקדישה בלא תקפה נמי הוי הקדש או דלמא כיון דאפי׳ גבר האחד אם יכול השני לחזור ולתוקפה ממנו זוכה ה״ה הקדיש בלא תקפה לא יחול הקדש כלל כיון דלחבירו אם תקפה היה זוכה דלא אלים הקדש מתקיפה והשתא אייתי והא הכא אם תקפה

מסורת הש״ס

א) שבועות מ: [לעיל ה.], ב) שבועות מז:, ג) ב״ק קז: ע״ש, ד) [לעיל ג: וש״נ], ה) ע״ז סג. ב״ב קלג: קדושין כח: נדרים כט: תמורה כט: [תוספ׳ קדושין פ״א תוספתא ב״ק פ״ד תוספתא ערכין פ״ד], ו) ע״ז סג. [ב״ק סח: ע״ש סט: חולין קלט. תמורה ט. כט: ערכין כא.], ז) [דף מה:], ח) [יעב״ץ מ״ז], ט) [אולי צ״ל דף מ: דהיינו בפלוגתא של ר׳ ישמעאל ור״ע], י) [שייך לע״ב],

◆

תורה אור השלם

1 וְאִישׁ כִּי יַקְדִּשׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהֹוָה וְהֶעֱרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם: ויקרא כז יד

◆

הגהות הגר״א

[א] גמ׳ אלא שתקפה אחד בפנינו. נ״ב וכה״ג דאי בשתיק לא מהני ראיה. ריטב״א וטור (ועמ״ש רבינו בח״מ סי׳ קל״ח ס״ק ט״ו דלא כמ״ש הש״ך שם בדעת הטור):

◆

מוסף רש״י

משביעין אותו שבועת היסת. לשון שומא, ששמו חכמים עליו שבועה, כמו (שמואל א כו) אם ה׳ הסיתך בי (שבועות מ:) שבועה שהסיתו חכמים לכך להסיתו להודות, וטעמא מפרש בשבועות (שם) חזקה אין אדם טוען אא״כ יש לו בידו (לעיל ה.). **שניהם נשבעים ונוטלים מבעל הבית.** דאמר ליה חנוני לא מהימנו לי פועלים בשבועה, את האמנתינהו דלא אמרת לי בסהדי הב להו, וכן פועלין אמרי ליה לא מהימן לן חנוני בשבועה (שבועות מז:). **שלש שבועות משביעין אותו.** את שומר חנם שאומר נגנבה, **שבועה שלא פשעתי בה.** בשמירתו כשנגנבה, דאי פשע בה חייב דכתיב על כל דבר פשע (ב״ק קז:). **שבועה שלא שלחתי בה יד.** ליהנות בה קודם לכן שאם שלח בה יד קמה ליה ברשותיה, דנעשה גזלן עליה ומיחייב באונסין וכ״ש בגניבה ואבידה (שם).

עין משפט נר מצוה

כח א מיי׳ פ״ו מהל׳ שאלה ופקדון הלכה א סמג עשין פח טוש״ע ח״מ סי׳ (רלו סעיף ח וסי׳) רלה סעיף ג:

כט ב טוש״ע ח״מ סי׳ לג סעיף ג:

ל ג ד מיי׳ פ״ט מהל׳ טוען ונטען הלכה יג ועי׳ בהשגות ובמ״מ טור ש״ע ח״מ סי׳ קלח סעי׳ ח:

לא ה מיי׳ שם הל׳ יא טוש״ע שם סעיף ה:

לב ו מיי׳ שם הל׳ יב טוש״ע שם סעיף ז:

לג ז מיי׳ פ״ט מהלכות מכירה הל׳ א סמג עשין פב טוש״ע י״ד סי׳ רנח סעיף יג:

לד ח מיי׳ פ״ו מהל׳ ערכין הל׳ כב סמג עשין קלב טוש״ע שם סעיף ז:

◆

רבינו חננאל

והא דאמר רב נחמן ג׳ שבועות משביעין אותו כו׳ הוא בפ׳ הגוזל קמא. ואסקי׳ פרשי אינשי מספק שבועה ולא פרשי מספק ממונא מאי טעמא ממון אפשר בחזרה. שבוע׳ לא אפשר בחזרה. בעי ר׳ זירא תקפה א׳ בפנינו מהו כו׳ ת״ש בד״א בששניהם אדוקין בה אבל אם היה יוצא מתחת ידי אחד המע״ה. ופשיטנא הכא במאי עסקינן דאתו לקמן שניהן אדוקין בה ואמרי׳ להו דינא הוא דפלגיתו לה ואזלו והדרי כי תפיס לה חד מנהון וטעין דאודי לי ואמר לי שקלא דידך היא. ואידך טעין אוגרתה ליה דאמרי׳ ליה עד השתא חשדת ליה בגזלן וטענת כולה דידי הוא ואתא הוא ותפיס בהדאי וטעין בה והשתא אמרת אוגרתה ליה בלא סהדי שקרא אנת. אי בעית תימא לעולם דאתו לקמן כי תפיס לה חד ואידך מסרך סרוכי דאמרי׳ אפילו סומכוס דאמר ממון המוטל בספק חולקין בלא שבועה מודה סומכוס דסרכא לאו כלום היא. אם תמצא לומר תקפה א׳ בפנינו מוציאין אותו מידו הקדישה אינה מקודשת. ואם תמצא לומר אין מוציאין אותה מידו הקדישה מקודשת. הקדישה בלא תקפה מהו מי אמרי׳ כיון דאמר מר אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי כמאן דתקפה דמי או דלמא השתא מיהא הא לא תקפה. ת״ש דההיא

SHAS MOZNAIM